

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås ändringar i lagen om indrivning av fordringar. De föreslagna ändringarna gäller ersättningen för indrivningskostnader och gäldenärens rätt att få upplysningar. När det gäller indrivningskostnaderna grundar sig propositionen på ett uttalande av riksdagen enligt vilket den förutsatte att regeringen ger akt på inkassobyråernas indrivningspraxis och vid behov vidtar åtgärder för att utarbeta tabellavgifter.

Principen i gällande lag, enligt vilken gäldenären skall ersätta skäligen och behövliga kostnader som orsakas borgenären av indrivningen av fordran, kvarstår utan ändringar. I syfte att säkerställa att kostnaderna för indrivning av konsumentfordringar är skäligen och tillräckligt enhetliga föreslås bestämmelser som är utförligare än de nuvarande. Till lagen fogas bestämmelser om vilka slags indrivningsåtgärder man kan kräva ersättning för av en gäldenär vid indrivningen av en konsumentfordran. Genom förordning av justitieministeriet utfärdas bestämmelser om maximibeloppen av kostnaderna för enskilda

indrivningsåtgärder och gäldenärens totalkostnadsansvar. Bestämmelser om tidsgränser för avsändande av betalningspåminnelser eller betalningskrav vilkas kostnader gäldenären krävs på ersättning för kan också utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

I syfte att förstärka gäldenärens rättsliga ställning föreslås i lagen bestämmelser om gäldenärens rätt att av borgenären på begäran få upplysningar om sin aktuella skuldsituation och en utredning över hur räntorna på skulden och kostnaderna bestäms. Gäldenärens rätt till upplysningar gäller alla fordringar som hör till lagens tillämpningsområde.

Lagen avses träda i kraft cirka tre månader efter att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen skall vid indrivningen av en konsumentfordran tillämpas till fördel för gäldenären också om man i ett avtal som träffats före lagens ikraftträdande bestämt något annat om de indrivningskostnader som gäldenären skall ersätta.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
MOTIV	3
1. Nuläge samt orsaker till ändringarna.....	3
1.1. Indrivningskostnader	3
Lagstiftning	3
Inkassobyråernas debiteringspraxis	3
Konsumentklagonämndens beslutspraxis	4
Bestämmelser om indrivningskostnader i de övriga nordiska länderna	4
1.2. Uppgifter som skall lämnas gäldenären.....	5
1.3. Orsaker till ändringarna.....	6
Indrivningskostnader	6
Uppgifter som skall lämnas gäldenären	7
2. Föreslagna ändringar	8
2.1. Tillämpningsområde (1 § i den föreslagna lagen).....	8
2.2. Gäldenärens rätt till information (4 a § i den föreslagna lagen)	8
2.3. Indrivningskostnader (10 § i den föreslagna lagen)	8
3. Propositionens verkningar	10
4. Beredningen av propositionen	10
5. Närmare bestämmelser	11
6. Ikraftträdande.....	12
7. Lagstiftningsordning	13
LAGFÖRSLAGEN.....	14
om ändring av lagen om indrivning av fordringar.....	14
BILAGA.....	16
PARALLELLTEXTER.....	16
om ändring av lagen om indrivning av fordringar.....	16
FÖRORDNINGSUTKAST	19
om indrivningskostnader för konsumentfordringar	19

MOTIV

1. Nuläge samt orsaker till ändringarna**1.1. Indrivningskostnader**

Lagstiftning

Enligt 10 § 1 mom. lagen om indrivning av fordringar (513/1999), nedan indrivningslagen, skall gäldenären ersätta skäliga kostnader som orsakats borgenären av indrivningen oberoende av om fordran indrivs av borgenären själv eller av en uppdragstagare för borgenärens räkning. Vid bedömning av skäligheten skall fordrans belopp, mängden utfört arbete, ändamålsenligheten i indrivningen och övriga omständigheter beaktas. Enligt paragrafens 2 mom. är gäldenären dock inte skyldig att ersätta indrivningskostnaderna, om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid med god indrivningssed enligt 4 § eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelsen enligt 5 § att tillställa gäldenären ett betalningskrav med ett visst innehåll. Ringa klandervärdhet i förfarandet eller underlåtenheten påverkar dock inte indrivningskostnaderna. Bestämmelserna är tvingande till fördel för gäldenären och de gäller indrivningskostnaderna för både i 3 § avsedda konsumentfordringar och andra fordringar som hör till lagens tillämpningsområde.

Indrivningskostnaderna för konsumentfordringar som kan drivas in i utsökningsväg direkt utan dom eller beslut har enligt 10 § 3 mom. en övre gräns på 12 euro för varje gång indrivning sker. Beloppet motsvarar utsökningens näst lägsta tabellavgift, det vill säga den avgift som vid utsökningsindrivning av fordringar av detta slag i allmänhet skall betalas av gäldenären. Syftet med regleringen är att hindra att gäldenärens ansvar för kostnaderna vid indrivning av en konsumentfordran varierar mycket beroende på om borgenären utövar sin rätt att tvångsindriva sin fordran direkt eller om denne försöker få betalning på frivillig väg.

Inkassobyråernas debiteringspraxis

Konsumentverket har utrett beloppen av de indrivningskostnader som debiterats av inkassobyråerna åren 2000 och 2001. År 2001 koncentrerade man sig mer än tidigare på hur fordrans storlek påverkar indrivningskostnaderna. En enkät sändes ut till 79 inkassobyråer och 39 av dem svarade på den. I enkäten begärdes uppgifter om indrivningskostnaderna för det första och det andra betalningskravet vid indrivningen av en sedvanlig och ostridig konsumentfordran, vars storlek höjdes stegvis från 100 mark till 50 000 mark. Dessutom begärdes uppgifter om antalet betalningskrav för samma fordran, intervallet mellan dem samt om de kostnader som debiteras för särskilda åtgärder, exempelvis för att göra upp en betalningsplan.

För det första indrivningskravet debiterade inkassobyråerna år 2001 enligt svaren följande indrivningskostnader omräknade i euro:

Fordrans storlek	lägsta indr.kost.	högsta indr.kost.
100 mk	4,14 e	45,41 e
300 mk	4,14 e	46,87 e
600 mk	5,05 e	67,28 e
1 200 mk	5,05 e	92,50 e
5 000 mk	8,12 e	205,19 e
10 000 mk	8,12 e	232,10 e
50 000 mk	8,12 e	1 025,95 e
Fordrans storlek	median	skillnad mellan högsta och lägsta
100 mk	15,14 e	41,27 e
300 mk	20,18 e	42,74 e
600 mk	32,70 e	62,23 e
1 200 mk	42,05 e	87,46 e
5 000 mk	58,87 e	197,07 e
10 000 mk	67,28 e	223,98 e
50 000 mk	100,91 e	1 017,83 e

Vardera utredningen visade att variations-

bredden hos indrivningskostnaderna vid indrivning av konsumentfordringar är mycket stor. Den stora variationsbredden beror framför allt på att en del av inkassobyråerna debiterar ett fast åtgärdsspecifikt belopp oberoende av fordrans storlek och en del fastställer indrivningskostnaderna i förhållande till fordrans storlek. Antalet betalningskrav var vanligen två, i vissa fall fyra eller fem. Intervall mellan det första och det andra kravet varierade mellan en vecka och en månad.

Konsumentklagonämndens beslutspraxis

Åren 2000 och 2001, det vill säga under samma period som Konsumentverkets utredning gällde, behandlades vid konsumentklagonämnden 13 klagomål över indrivningskostnaderna. Bara i ett enda av dessa fall ansågs indrivningskostnaderna som sådana vara oskäligen. Dessutom jämkades indrivningskostnaderna i två av fallen på grund av att förfarandet vid indrivningen stridit mot god indrivningssed.

För konsumenten negativa avgöranden har nämnden i allmänhet motiverat med att indrivningskostnaderna inte varit oskäligen i jämförelse med de kostnader som andra inkassobyråer debiterat för motsvarande uppdrag.

Bestämmelser om indrivningskostnader i de övriga nordiska länderna

I *Sverige* finns det bestämmelser om indrivningskostnader i en särskild lag (lag om ersättning för inkassokostnader m.m., 1981:739) och bestämmelser om kostnadernas maximibelopp i en förordning (förordning om ersättning för inkassokostnader m.m., 1981:1057).

Enligt lagen är gäldenären skyldig att betala ersättning för en skriftlig betalningspåminnelse rörande skulden, om avtal därom har träffats senast i samband med skuldens uppkomst. Gäldenären är vidare skyldig att betala ersättning för krav rörande skulden, om kravbrevet har utformats på ett sådant sätt som anges i inkassolagen (1974:182) samt för upprättande av fullständig plan för amortering av den återstående delen av skulden, om planen har tillkommit i samråd med

gäldenären. För eventuella andra indrivningsåtgärder är gäldenären inte skyldig att betala ersättning.

Maximibeloppen enligt förordningen är sedan den 1 juli 2003, omräknade i euro, följande: betalningspåminnelse 5,52 euro, betalningskrav 17,68 euro och amorteringsplan 16,57 euro.

Om betalningsskyldigheten för indrivningskostnader föreskrivs i *Norge* i inkassolagen (lov om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav 1988—05—13 nr 26) och om kostnadernas maximibelopp i en förordning (forskrift til inkassoloven 1989—07—14 nr 562). Enligt lagen är gäldenären skyldig att ersätta oundgängliga kostnader som orsakats antingen av borgenärens egna indrivningsåtgärder eller av användningen av en yrkesindrivare. Gäldenären är dock inte skyldig att ersätta inkassokostnaderna, om denne framställt anmärkningar rörande fordran, som det hade varit befogat att utreda innan indrivningen påbörjades, eller om förfarandet vid indrivningen stridit mot god indrivningssed eller lag. Kostnaderna för ett inkassouppdrag behöver inte ersättas, om gäldenären betalar skulden inom den tid som anges i en inkassovarning enligt inkassolagen.

Bestämmelserna om kostnader är i den norska förordningen mycket utförligare än vad bestämmelserna är i Sverige. Förutom åtgärdsspecifika maximikostnader anges i förordningen vilket det totala beloppet av inkassokostnaderna för en viss fordran får vara vid användning av advokat eller inkassobyrå. Under vissa förutsättningar kan borgenären kräva ersättning som överstiger maximibeloppet, om de faktiska kostnaderna är större än de som anges i förordningen.

Som grund för beräkning av indrivningskostnaderna används i förordningen en grundtaxa (inkassosats) som justeras årligen. Från ingången av år 2003 är grundtaxan 530 kronor (67,65 euro).

För en skriftlig betalningspåminnelse och en inkassovarning som avses i inkassolagen får man, beräknat enligt grundtaxan och omräknat i euro, debitera högst 6,76 euro. För ett betalningskrav som uppfyller villkoren i inkassolagen får man debitera högst 20,29 euro. Först när det gått sex månader

från att gäldenären tillställdes en påminnelse, en varning eller ett krav får kostnader uppbäras för nya påminnelser, varningar eller krav.

För inkassouppdragen finns i förordningen tabeller med maximikostnader som graderats enligt fordrans storlek. Tabellavgifterna gäller gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av en viss fordran i ett förfarande utanför domstol. Det är således inte fråga om åtgärdsspecifika avgifter. Tabellavgifterna börjar vid fordringar på högst 1 250 kronor (159,54 euro) och slutar vid fordringar som överstiger 500 000 kronor (63 816,21 euro). Maximikostnaderna beräknade enligt grundtaxan för dessa fordringar är 33,82 euro och 845,56 euro. Beroende på längden av gäldenärens dröjsmål kan en strängare tabell användas. Den lägsta maximikostnaden enligt den tabellen är 67,65 euro och den högsta 1 691,13 euro.

Bestämmelser om indrivningskostnader utfärdades i *Danmark* år 2002 vid genomförandet av direktiv 2000/35/EG om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner. Till den danska lagen om dröjsmålsräntor (lov om renter vid försinket betaling m.v. nr 583 av 01/09/1986) fogades bestämmelser om borgenärens rätt att få ersättning för skäliga och behövliga indrivningskostnader. Närmare bestämmelser om indrivningskostnaderna har utfärdats genom förordning av justitieministeriet (Bekendtgørelse om udenretlige inddrivelseomkostninger i anledning af försinket betaling, nr 601 af 12/07/2002).

För en betalningspåminnelse får borgenären enligt lagen debitera högst 100 kronor (13,42 euro) och vid uppdragsindrivning en indrivningskostnad av samma storlek. Antalet påminnelser som avgifter kan debiteras för får vara högst tre och intervallet mellan påminnelserna skall vara minst tio dagar. I förordningen finns närmare bestämmelser om andra indrivningskostnader samt om maximibeloppen för gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivningen av en och samma fordran. Maximibeloppen anges i två tabeller av vilka den ena gäller uppdragsindrivning och den andra borgenärens egen indrivning. Vardera tabellen är graderad enligt fordrans storlek och börjar vid en fordran på högst 1 000 kronor (134,21 euro) samt slutar vid en

fordran på över 500 000 kronor (67 105,99 euro). Vid uppdragsindrivning är maximibeloppen omräknade i euro för nämnda fordringar 40,26 och 603,95, utöver vilket man får debitera en procent av den del av fordran som överstiger 500 000 kronor. Om borgenären själv sköter indrivningen, är maximibeloppen för motsvarande fordringar 26,84 och 402,64 euro samt 0,67 procent av den del av fordran som överstiger 500 000 kronor.

1.2. Uppgifter som skall lämnas gäldenären

I 5 § indrivningslagen föreskrivs om form och minimikraven på innehåll när det gäller betalningskrav för en konsumentfordran då den indrivs av en inkassobyrå eller någon annan som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet. Betalningskravet skall enligt paragrafen vara skriftligt och i kravet skall nämnas borgenärens namn och adress, grunden för fordran, specificerade uppgifter om fordrans belopp, ränta, dröjsmålsränta och indrivningskostnader samt det totala belopp som krävs och till vem, hur och när fordran skall betalas. I betalningskravet skall också nämnas att gäldenären har möjlighet att framställa anmärkningar och den tid inom vilken anmärkningarna skall framställas. Om indrivningen gäller en fordran som kan indrivvas i utsökningsväg utan dom eller beslut, skall de rättsmedel som står till gäldenärens förfogande och möjligheten att ansöka om uppskov med betalningen nämnas. Vidare skall nämnas till vem anmärkningarna skall framställas och, om indrivningen gäller ett offentligt samfunds fordran, skall också kontaktinformation för den enhet eller person till vilken anmärkningarna om fordran eller indrivningen kan riktas uppges.

Om beräkningsgrunderna för räntorna inte har angetts i betalningskravet, skall gäldenären meddelas att denne har rätt att på begäran få en utredning över hur räntorna bestäms.

I indrivningslagen finns inga uttryckliga bestämmelser om de uppgifter som skall lämnas gäldenären när borgenären själv sköter indrivningen eller när indrivningen av en företagsfordran sker yrkesmässigt. Till god indrivningssed anses dock allmänt höra att betalningskraven är tillräckligt individualise-

rade och betalningsanvisningarna klara. Konsumentombudsmannen har preciserat upplysningsskyldigheterna i sina rekommendationer beträffande god indrivningssed vid indrivning av konsumentfordringar.

Gällande lag innehåller inte heller några bestämmelser om gäldenärens rätt att få information om sin skuldsituation av borgenären. Om borgensmannens rätt att få upplysningar finns däremot bestämmelser i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999), nedan borgenslagen. Enligt 14 § borgenslagen har borgensmannen rätt att på begäran få uppgifter om huvudskulden av borgenären. En enskild borgensman har dessutom rätt att få upplysningar av kreditgivaren om gäldenärens sådana förbindelser och andra på dennes betalningsförmåga inverkan omständigheter som kan antas vara av betydelse för borgensmannen. Uppgifterna om huvudskulden skall borgensmannen få avgiftsfritt. Däremot har kreditgivaren rätt till skälig ersättning för kostnader som orsakas denne vid överlämnandet av sådana uppgifter som gäller gäldenärens förbindelser eller andra omständigheter som påverkar gäldenärens betalningsförmåga.

1.3. Orsaker till ändringarna

Indrivningskostnader

Vid beredningen av indrivningslagen övervägdes en mer ingående reglering av indrivningskostnaderna, exempelvis tabellavgifter för sedvanliga indrivningsåtgärder. Tillämpningsområdet för de närmare bestämmelserna begränsades dock till konsumentfordringar som kan indrivnas genom utsökningsåtgärder utan dom eller beslut. För övriga fordringar ansågs tabellavgifterna alltför schablonmässiga och oändamålsenliga. Bedömningen var att gäldenärens ställning kan tryggas tillräckligt väl genom allmänna bestämmelser om god indrivningssed och skäliga indrivningskostnader. Till god indrivningssed hör enligt 4 § 2 mom. 2 punkten indrivningslagen också att gäldenären inte orsakas oskäliga eller onödiga kostnader.

Till beslutet i fråga om regleringssätt bidrog för sin del också det att en gäldenär vid behov kan vända sig till tillsyns- och be-

svärsmyndigheterna när det uppstår problem i fråga om konsumentfordringar. Konsumentombudsmannen övervakar att god sed iaktas vid indrivningen av konsumentfordringar, och enskilda konsumenttvister om indrivningskostnadernas skälighet kostnadsfritt kan föras till konsumentklagonämnden för avgörande.

Riksdagens lagutskott ansåg i sitt betänkande (LaUB 30/1998 rd) utgångspunkten i regeringens proposition i princip vara riktig. Enligt betänkandet skall indrivningskostnadernas skälighet bedömas från fall till fall, varvid bland annat det arbete som faktiskt utförts och de kostnader som faktiskt uppstått kan beaktas på behörigt sätt. Den allmänna kostnadsnivån är således inte den huvudsakliga grunden för skälighetsbedömningen. Utskottet hänvisade också till de enkla och effektiva rättsskyddsmedel som står till gäldenärens förfogande när det gäller konsumentfordringar. Enligt utskottet går det dock inte nödvändigtvis att kontrollera den allmänna kostnadsnivån genom dessa medel. Utskottet konstaterade att man måste ge akt på indrivningskostnadernas belopp, och om det framgår att 10 § indrivningslagen inte räcker till för att säkerställa att indrivningskostnaderna i allmänhet är skäliga, bör åtgärder vidtas i syfte att se över regleringen.

I enlighet med lagutskottets förslag fogade riksdagen till sitt svar (RSv 302/1998 rd—RP 199/1996 rd) följande uttalande: "Riksdagen förutsätter att regeringen ger akt på indrivningsbyråernas debiteringspraxis och efter behov vidtar åtgärder för att få till stånd tabellavgifter".

Av Konsumentverkets utredning framgår att bestämmelserna om det allmänna kravet på skälighet i praktiken inte har haft de verkningar som man förväntade sig av dem när lagen stiftades. Fordrans storlek nämns i indrivningslagen som en faktor att beakta vid bedömningen av indrivningskostnadernas skälighet. Meningen har dock inte varit att indrivningskostnaderna skall fastställas schablonmässigt som en viss andel av fordran eller annars direkt i förhållande till fordrans storlek. Fordrans storlek som sådan påverkar inte mängden av det arbete som krävs för att sätta upp eller sända ett betalningskrav. Man kan dock argumentera för i viss mån högre

indrivningskostnader när det gäller stora fordringar med att uppdragstagarens ansvar och kravet på omsorgsfullhet i sådana fall är större, men de skillnader på till och med tusen euro som framgår av utredningen vid sedvanlig indrivning av klara och ostridiga konsumentfordringar är varken befogade eller skäliga.

Av Konsumentverkets utredning framgår vidare att betalningskrav, för vilka kostnaderna uppbärs av gäldenären, i vissa fall sänds ofta och med mycket korta intervall. Ibland har ett nytt krav postats innan gäldenären mottagit det föregående kravet. Framför allt när det gäller små fordringar kan indrivningskostnaden genom ett sådant förfarande bli mycket stor i förhållande till fordrens belopp.

Den allmänna utgångspunkten i uppdragsförhållanden är att uppdragsgivaren i enlighet med vad som bestämts i avtalet betalar de kostnader och arvoden som skötseln av uppdraget orsakar. I inkassobranchen följer man inte denna allmänna praxis, eftersom det är en part som står utanför uppdragsförhållandet, det vill säga gäldenären, som i första hand står för indrivningskostnaderna och i dem inberäknade arvoden. Gäldenären kan dock inte påverka valet av inkassobyrå eller de villkor som ingår i uppdragsavtalet när det gäller indrivningskostnaderna och debiteringen av dem. Det är bara genom att i större detalj än för närvarande föreskriva i lagen om kostnadsansvaret som man kan säkerställa likabehandling av gäldenärerna.

Också vid indrivning av företagsfordringar kan inkassobyråernas varierande debiteringspraxis leda till olikvärdig behandling av gäldenärerna. Några utförligare uppgifter om praxis vid indrivning av företagsfordringar är dock inte tillgängliga eftersom Konsumentverkets utredning endast gällde indrivningen av konsumentfordringar. Vid en utfrågning som hölls under beredningen av propositionen ansåg samtliga företrädare för näringslivets organisationer att det inte finns något behov av nya ingående bestämmelser om indrivningskostnaderna för företagsfordringar. Tillämpningsområdet för den närmare reglering som föreslås i propositionen har därför begränsats till att endast omfatta indrivningen av konsumentfordringar.

Hittills är det uttryckligen i samband med uppdragsindrivning som man debiterat oskäliga indrivningskostnader. Framför allt de borgenärer som har massfordringar har dock allt oftare börjat debitera avgifter för betalningspåminnelser vid sidan av eller i stället för dröjsmålsränta. Avgifterna har varierat mellan tre och tio euro. Denna utvecklingstrend torde sannolikt fortsätta. Genom att också utfärda bestämmelser om kostnaderna för borgenärens egen indrivning kan man säkerställa att borgenärernas indrivningskostnader i framtiden är skäliga och tillräckligt enhetliga.

Uppgifter som skall lämnas gäldenären

Vid beredningen av indrivningslagen övervägdes också ett sådant alternativ att den upplysningsskyldighet som avses i lagens 5 § skulle gälla all slags indrivning av konsumentfordringar. Bestämmelsernas tillämpningsområde begränsades dock till yrkesmässig indrivning av konsumentfordringar. Motivet till detta var framför allt att man inte ville binda borgenärens egen indrivning till någon viss form. Särskilt med tanke på de mindre bolagen ansågs det vara skäligt att borgenären kan driva in sin fordran utan att vara tvungen att följa formföreskrifter och inte bara skriftligen genom en handling som följer i lag föreskrivna krav.

Begränsningen av tillämpningsområdet för 5 § indrivningslagen har inte orsakat några problem i praktiken. Gäldenärerna har i allmänhet fått tillräcklig och adekvat information av borgenärerna i samband med indrivningen. Något särskilt behov av att utvidga tillämpningsområdet för regleringen i 5 § finns således inte och borgenärens nuvarande möjlighet att i principindriva sin fordran utan några särskilda formkrav kan bevaras.

I olika sammanhang har det å andra sidan kommit fram att det varit svårt för gäldenärerna att få uppgifter av borgenären om det totala skuldbeloppet. Svårigheter har typiskt förekommit i situationer där en borgenär haft flera fordringar på samma gäldenär. Om fordringarna befunnit sig i olika indrivningsstadier — delvis indrivits av borgenären själv, delvis av en inkassobyrå och delvis genom utsökning — och om skulderna, förut-

om av gäldenären själv, också betalats av borgensmän, har det i vissa fall visat sig vara problematiskt att få tidsenlig och riktig information om skuldsaldot. Gäldenärerna har också haft svårigheter att få utredningar av borgenärerna över hur räntor och kostnader på skuldens belopp fastställs.

På grund av de problem som uppdagats är det skäl att i lagen precisera gäldenärens rätt att få upplysningar.

2. Föreslagna ändringar

2.1. Tillämpningsområde (1 § i den föreslagna lagen)

Enligt gällande 1 § 1 mom. indrivningslagen tillämpas lagen på indrivning av fordringar som förfallit till betalning. Med indrivning avses i lagen åtgärder vilkas syfte är att förmå gäldenären att frivilligt betala en borgenärs fordran som förfallit till betalning.

I propositionen föreslås i lagen en ny 4 a § om gäldenärens rätt att få uppgifter om sin skuldsituation. Gäldenären behöver vanligen upplysningar i situationer där en skuld eller någon av gäldenärens skulder redan håller på att indrivnas. Den föreslagna rätten att få uppgifter har dock inte begränsats till indrivningssituationer, utan rätten är mera allmän än så. Därför föreslås att lagens tillämpningsområde ses över. Enligt den föreslagna ändringen gäller lagen förutom indrivning av till betalning förfallna fordringar även andra omständigheter som är förknippade med indrivning och påverkar parternas ställning i ett skuldförhållande.

2.2. Gäldenärens rätt till information (4 a § i den föreslagna lagen)

Enligt förslaget fogas till indrivningslagen en ny 4 a § som gäller gäldenärens rätt att få uppgifter. Enligt den föreslagna paragrafen har gäldenären rätt att av borgenären på begäran få upplysningar om sin aktuella skuldsituation. Gäldenären kan endast begära uppgifter om det totala beloppet av skulderna vid den aktuella tidpunkten, men skall ha rätt att också få utförligare uppgifter, exempelvis en specifikation över obetalda skulder och amorteringar på dem, samt en utredning över

hur upplupna räntor och avgifter på skulden bestäms. I utredningen över räntor skall nämnas räntesats, ränteperiod och det belopp på vilket ränta eller dröjsmålsränta har upplupit. Gäldenären har enligt förslaget också rätt att få information om eventuell preskription av skulderna och om avbrott i preskriptionen.

Gäldenären har enligt förslaget alltid rätt till avgiftsfria uppgifter om det totala beloppet av skulderna. Den i paragrafen avsedda skuldspecifikationen eller ränte- och avgiftsutredningen har gäldenären rätt att få avgiftsfritt en gång per år. Om en specifikation eller utredning begärs oftare än så, får borgenären kräva ersättning för den av gäldenären. Ersättningen måste enligt den föreslagna paragrafen vara skälig och basera sig på kostnaderna för utarbetande av specifikationen eller utredningen.

2.3. Indrivningskostnader (10 § i den föreslagna lagen)

Ändringar föreslås i 10 § indrivningslagen för att säkerställa att indrivningskostnaderna är skäliga och tillräckligt enhetliga.

Enligt förslaget fogas till paragrafens 1 mom. bestämmelser om vilka slags indrivningsåtgärder man får kräva ersättning för av gäldenären vid indrivning av en konsumentfordran. Begreppet konsumentfordran definieras i 3 § 1 mom. i gällande lag. Bestämmelserna om konsumentfordringar tillämpas enligt 3 § 2 mom. också på andra, främst offentlighetsrättsliga fordringar som drivs in hos privatpersoner.

Gäldenärens kostnadsansvar skall enligt förslaget för det första omfatta betalningspåminnelser. En betalningspåminnelse är i allmänhet en av borgenären själv avsånd påminnelsefaktura eller någon annan till innehållet fritt formulerad anmärkning om att en viss till betalning förfallen faktura eller någon annan fordran fortfarande är obetald. Betalningspåminnelsen kan för borgenärens räkning tillställas eller framställas också av ett ombud eller någon annan uppdragstagare. Om uppdragstagaren bedriver yrkesmässig inkassoverksamhet, måste denne dock vid indrivning använda ett betalningskrav som uppfyller formföreskrifterna i gällande 5 §.

Betalningspåminnelsen behöver enligt momentet inte vara skriftlig. Också betalningspåminnelser som framställs per telefon eller elektroniskt omfattas av gäldenärens kostnadsansvar.

Gäldenären skall enligt förslaget också svara för kostnaderna för i 5 § avsedda betalningskrav. Ett sådant betalningskrav kan bara vara uppsatt av en inkassobyrå eller någon annan som bedriver yrkesmässig inkasso-verksamhet och handlingen skall uppfylla kraven på form och innehåll enligt 5 §.

Av gäldenären kan dessutom krävas kostnader för en i samråd med denne utarbetad betalningsplan som gäller hela den återstående fordran. Ett avtal som enbart gäller ett uppskov med förfallodagen eller något annat betalningsuppskov är inte en i momentet avsedd betalningsplan. Betalningsplanen kan utarbetas i samråd med gäldenären antingen av borgenären själv eller av någon annan på uppdrag av borgenären.

De i momenten nämnda indrivningsåtgärderna är i praktiken de vanligaste och vid indrivning av konsumentfordringar kan de också anses vara tillräckliga. Förslaget motsvarar till denna del den svenska lagen, med undantag för att gäldenären i Sverige bara är skyldig att ersätta kostnaderna för en skriftlig betalningspåminnelse.

Borgenären kan också använda sig av andra indrivningsåtgärder som är förenliga med god indrivningssed, exempelvis inkassobesök. På motsvarande sätt kan borgenären och uppdragstagaren vid uppdragsindrivning komma överens om sådana andra indrivningsåtgärder. Ersättning för dessa åtgärder kan dock inte krävas av gäldenären. Vid uppdragsindrivning skall sådan ersättning i enlighet med de allmänna principer som iaktas i uppdragsförhållanden, betalas av uppdragsgivaren.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. motsvarar till innehållet 2 mom. i gällande paragraf.

Det nuvarande 3 mom. i paragrafen gäller maximibeloppet av indrivningskostnaderna för konsumentfordringar som kan indrivnas genom utsökning utan dom eller beslut, och indrivningskostnadernas utsökbarhet vid uppdragsindrivning. I den föreslagna paragrafens 3 mom. anges inte längre något max-

imibelopp utan detta belopp bestäms genom förordning av justitieministeriet. I momentet föreskrivs bara att indrivningskostnaderna för en sådan fordran kan drivas in i utsökningsväg utan dom eller beslut.

Till skillnad från gällande lag är också borgenärens egna indrivningskostnader enligt momentet indrivbara i utsökningsväg utan dom eller beslut. Då själva fordran och de indrivningskostnader som uppstår i uppdraget redan är direkt utsökbara, har det inte ansetts vara ändamålsenligt om den mot borgenärens egna kostnader svarande, i allmänhet ringa andelen av gäldenärens totalansvar inte skulle vara utsökbar. I propositionen föreslås att man genom förordning av justitieministeriet fastställer en högsta gräns också för de indrivningskostnader som orsakas av en betalningspåminnelse som borgenären själv tillställer gäldenären. Genom detta kan skäligheten av de kostnader som är direkt utsökbara säkerställas.

Den föreslagna paragrafens 4 mom. innehåller ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om indrivningskostnaderna genom förordning. Författningsnivån föreslås vara justitieministeriets förordning, eftersom det också genom förordning av justitieministeriet utfärdats närmare bestämmelser om rättegångskostnaderna i summariska fordringsmål till vilka de indrivningskostnader som skall fastställas genom förordning delvis ansluter sig.

Enligt momentet utfärdas genom förordning av justitieministeriet bestämmelser om maximibeloppen av de indrivningskostnader som får krävas av gäldenären vid indrivning av en konsumentfordran för betalningspåminnelser, betalningskrav och betalningsplaner som avses i 1 mom. Dessutom utfärdas bestämmelser om maximibeloppet av gäldenärens kostnadsansvar vid indrivningen av en och samma fordran.

Genom förordning av justitieministeriet kan enligt momentet dessutom utfärdas bestämmelser om tidsgränser för tillställande av sådana betalningspåminnelser och betalningskrav som gäldenären krävs på ersättning av kostnaderna för vid indrivning av en konsumentfordran. Till denna del preciseras genom förordning kravet på god indrivningssed enligt vilket man vid indrivningen inte

får orsaka gäldenären onödiga kostnader genom att exempelvis sända denne upprepade betalningspåminnelser eller betalningskrav med mycket korta intervall, om avsikten är att debitera gäldenären för kostnaderna för dem.

Ett förordningsutkast har fogats till propositionen och dess innehåll beskrivs i avsnitt 5.

Det allmänna skälighetskravet och grunderna för bedömningen av skäligheten enligt paragrafen gäller också kostnaderna för sådana indrivningsåtgärder som det fastställs ett maximibelopp för genom förordning av justitieministeriet. Meningen är alltså inte att det belopp som anges i förordningen utan vidare kan drivas in av gäldenären, utan de indrivningskostnader som krävs skall i varje enskilt fall vara befogade och skäliga i enlighet med vad som avses i paragrafen.

3. Propositionens verkningar

Propositionen har inga verkningar på den offentliga ekonomin.

Propositionen stärker gäldenärens ställning vid indrivningen av konsumentfordringar, då ansvaret för indrivningskostnaderna blir enhetligare och den variation i debiteringspraxis som lett till oskäligheter försvinner. Maximibeloppen för de kostnader som gäldenären skall stå för kan å andra sidan i praktiken komma att bli standardbelopp. Ur gäldenärernas synvinkel är en standardisering av indrivningskostnaderna på en skälig nivå dock ett bättre alternativ än inkassobyråernas mycket varierande debiteringspraxis som försätter gäldenärerna i sinsemellan olikvärdig ställning.

Mest påverkar propositionen praxis vid de inkassobyråer som debiterar en viss procentandel av fordrans belopp som indrivningskostnad. Sådana inkassobyråer finns det dock få av. En stor del av de övriga inkassobyråerna debiterar dock indrivningskostnader som i viss mån fastställs utifrån fordrans belopp, och propositionen påverkar också deras verksamhet. Det är möjligt att de byråer vilkas tidigare debiteringspraxis har lett till större kostnader för gäldenären än vad som föreslås i propositionen försöker utjämna läget

genom att börja fakturera också borgenärer-na.

Propositionen har inte betydande direkta verkningar för de borgenärer som har konsumentfordringar. Borgenärerna får fortfarande skälig ersättning för indrivningens kostnader, men den skäliga ersättningsnivån blir exaktare bestämd. Indirekta verkningar kan uppstå, om man i högre grad än förut börjar utjämna kostnadsansvaret i indrivningsuppdragen mellan borgenärerna, som är uppdragsgivare, och gäldenärerna. Borgenärerna blir då oftare än förut tvungna att själva bära en del av de kostnader som uppstår i indrivningsuppdragen.

De genom förordning av justitieministeriet fastställda maximibeloppen för indrivningskostnaderna och tidsgränserna för vissa indrivningsåtgärder kan kräva vissa ändringar i borgenärernas och inkassobyråernas datasystem. Också vissa avtal och standardavtalsblanketter kan man tvungen att göra om. Dessa åtgärder orsakar borgenärerna och inkassobyråerna kostnader av engångsnatur.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har utarbetats som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet utifrån en promemoria som avfattats vid ministeriet och den utfrågning som arrangerades med anledning av den. Till utfrågningen kallades företrädare för berörda myndigheter och sammanslutningar, sammanlagt 20 parter. Propositionsutkastet har varit på remiss hos 30 instanser, till vilka hörde olika myndigheter samt bland annat konsumenter, skuldrådgivningen, advokater, inkassobranchen, kreditinstitut, försäkringsinstitut och organisationer företrädande det övriga näringslivet. Ett sammandrag av utlåtandena har utarbetats vid justitieministeriet.

Ställningstagandena till behovet av närmare bestämmelser om indrivningskostnaderna var klart tudelade. Nästan alla myndigheter ställde sig positivt till förslaget. Likaså ansåg de sammanslutningar som i första hand såg på förslaget ur den synvinkel som en gäldenär med konsumentkrediter har det vara viktigt och behövligt att genomföra förslaget. Däremot ansåg nästan alla näringslivsorganisationer den föreslagna regleringen vara

ogrundad och obehövlig. Näringslivet var kritiskt också till de flesta av de enskilda förslagen.

Med anledning av utlåtandena har förslaget setts över i flera avseenden. Propositionen innehåller dock också sådana förslag som kritiserades i näringslivets utlåtanden. Förslagen i fråga är särskilt regleringen av borgenärens egna indrivningskostnader samt att de indrivningskostnader som gäldenären skall betala inte i utkastet till förordning utifrån en gradering enligt fordrans storlek har indelats i så många klasser som man föreslog i utlåtandena.

5. Närmare bestämmelser

Till propositionen har som bilaga fogats ett utkast till justitieministeriets förordning om indrivningskostnader för konsumentfordringar.

I 2 § i förordningsutkastet anges de maximala indrivningskostnader som får krävas av gäldenären för i 10 § 1 mom. indrivningslagen avsedda indrivningsåtgärder, det vill säga en betalningspåminnelse, ett i 5 § indrivningslagen avsett betalningskrav samt en i samråd med gäldenären utarbetad skriftlig betalningsplan som gäller hela den återstående fordran. I paragrafens 1 mom. har för klarhetens skull nämnts att de indrivningskostnader som debiteras av gäldenären för de avsedda indrivningsåtgärderna skall vara skäliga. De eurobelopp som anges i paragrafen är inte avsedda att vara standardbelopp, utan maximibelopp. Också de indrivningskostnader som debiteras för i paragrafen nämnda indrivningsåtgärder skall uppfylla de allmänna skälighetskraven i 10 § indrivningslagen.

Maximibeloppen enligt paragrafens 1 mom. 1 och 3 punkten för betalningspåminnelser och betalningsplaner har inte graderats enligt fordrans storlek. I momentets 2 punkt som gäller betalningskrav har däremot använts en likadan gradering som för rättegångskostnaderna i summariska fordringsmål. Meningen är dock inte att man vid indrivningen av en sedvanlig och ostridig konsumentfordran utan vidare skall kunna debitera i förslaget angivna 45 euro alltid när fordran är bara lite större än 250 euro. Också i dessa fall bör man beakta det utförda arbe-

tets faktiska mängd och de kostnader som de facto orsakats.

I de i momentet angivna maximibeloppen ingår också mervärdesskatt när sådan kan debiteras av en gäldenär för en konsumentfordran.

Maximibeloppet för en betalningsplan, 30 euro, skall också täcka sedvanliga och mindre ändringar, exempelvis uppskov med en viss delbetalning eller förlängning av den totala betalningstiden. Om väsentliga ändringar görs i en betalningsplan, kan åtgärden jämföras med utarbetandet av en ny plan, för vilket ersättning kan krävas separat.

Paragrafens 2 mom. gäller kostnaderna för andra än i 1 mom. 1 punkten avsedda skriftliga betalningspåminnelser, det vill säga i praktiken närmast betalningspåminnelser som framförts per telefon. För dem får de faktiska kostnaderna debiteras av gäldenären. De faktiska kostnaderna kan enligt momentet också fastställas enligt de faktiska kostnaderna i genomsnitt för det använda påminnelse-sättet. Exempelvis behöver kostnaderna för en påminnelse som framställts per telefon inte exakt motsvara det ifrågavarande telefonsamtalets eller textmeddelandets kostnader, utan det belopp som krävs av gäldenären får motsvara det genomsnittliga utgiftsbeloppet för en gäldenärs del vid telefoninkasso.

I paragrafens 3 mom. anges maximikostnaderna för betalningskrav som gäller fordringar som kan indrivnas i utsökningsväg utan dom eller beslut. Det föreslagna beloppet, 12 euro, är detsamma som i gällande lag. Grunden för beloppet är den näst lägsta tabellavgiften vid utsökning. Den är fortfarande 12 euro.

Enligt 3 § i förordningsutkastet får kostnader för en betalningspåminnelse debiteras av gäldenären bara om en faktura eller någon annan anmälan om att en fordran förfaller sänts till gäldenären minst 14 dagar före förfallodagen och det sedan fordran förfallit har gått minst 14 dagar innan påminnelsen avsänts. De föreslagna minimitiderna har ansetts vara befogade eftersom till och med en person som sköter sina räkningar samvetsgrant kan ha försummat att lägga märke till förfallodagen för en räkning eller försummat att betala räkningen om denne varit frånvarande exempelvis på grund av semester eller

resa. Det har inte ansetts vara behövt eller skäligt att borgenärerna vid minsta lilla dröjsmål skall kunna vidta åtgärder som orsakar gäldenären tilläggskostnader.

För nya betalningspåminnelser och betalningskrav får av gäldenären enligt paragrafen debiteras kostnader bara om minst 14 dagar förflutit sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

Enligt 4 § i förordningsutkastet får faktiska indrivningskostnader debiteras av gäldenären, om det vid indrivningen av särskilda skäl orsakas mera kostnader än vad som nämns i 2 § 1 mom. Ett särskilt skäl är typiskt en större än en sedvanlig mängd arbete. Extra arbete kan exempelvis orsakas om det varit svårt att få tag på gäldenären eller uppsättandet av betalningskravet krävt räntekalkyler som varit mer komplicerade än vanligt. Beloppet av de indrivningskostnader som krävs av gäldenären kan vara större än maximibeloppet också om gäldenären gör grundlösa invändningar som man är tvungen att utreda. Möjligheten att överskrida maximibeloppet gäller enligt paragrafens 2 mom. inte direkt utsökbara fordringar.

Indrivningskostnader som krävs med stöd av paragrafen måste specificeras och gäldenären skall upplysas om att beloppet avviker från vad som anges i förordningen.

I 5 § i förordningsutkastet bestäms om gäldenärens totalkostnadsansvar vid frivillig indrivning av en och samma fordran. Graderingen och maximibeloppen i paragrafens 1 mom. motsvarar graderingen och maximibeloppen av grundtaxorna för rättegångskostnader i summariska fordringsmål. Kostnaderna för frivillig indrivning kan således inte bli större än kostnaderna för indrivning på rättslig väg.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. gäller totalkostnadsansvaret vid indrivning av en och samma direkt utsökbara fordran. Maximibeloppet enligt förordningsutkastet motsvarar det sammanlagda maximibeloppet för en betalningspåminnelse, två betalningskrav och en betalningsplan. Bestämmelsen betyder inte att fordran måste överföras till utsokningsindrivning när det totala kostnadsbeloppet uppnåtts. Den frivilliga indrivningen kan fortgå, men ansvaret för eventuella merkostnader bärs av borgenären.

6. Ikraftträdande

Meningen är att den föreslagna lagen och justitieministeriets förordning som är förknippad med den träder i kraft samtidigt. Särskilt de mer detaljerade bestämmelserna om indrivningskostnader i förordningen kan kräva ändringar i borgenärernas och inkassobyråernas datasystem. Dessutom kan borgenärerna bli tvungna att se över eventuella avtalsvillkor som rör indrivningskostnaderna. Av nämnda orsaker föreslås att man reserverar en skälig övergångsperiod på exempelvis cirka tre månader från att lagen har antagits och blivit stadfäst till dess den träder i kraft.

Den föreslagna lagen tillämpas vid indrivning av en konsumentfordran på indrivningskostnader som debiteras av gäldenären efter lagens ikraftträdande också om gäldenärens ansvar för indrivningskostnaderna enligt ett avtal som träffats före lagens ikraftträdande är strängare än enligt den föreslagna lagen. Den föreslagna lagen har i detta avseende retroaktiva verkningar för gällande avtalsförhållanden.

I framför allt kreditavtalens villkor kan det finnas bestämmelser om ersättning av kostnader för betalningspåminnelser som skickas till gäldenären vid dröjsmål med betalningen. Beloppen av de kostnader som debiteras har inte alltid nämnts i själva avtalet, utan man har för deras del exempelvis kunnat hänvisa till en vid ifrågasvarande tidpunkt gällande prislista för tjänster. Av den föreslagna övergångsbestämmelsen följer att borgenären efter lagens ikraftträdande inte får debitera större belopp för betalningspåminnelser än vad som anges i lagen ens av de gäldenärer hos vilka man indriver konsumentfordringar som grundar sig på avtal som träffats före lagens ikraftträdande och som innehåller villkor som leder till ett större kostnadsansvar än vad det lagfästa maximibeloppet är.

Vid uppdragsindrivning kan borgenären och uppdragstagaren inte på ett för gäldenären bindande sätt avtala om beloppen av de indrivningskostnader som skall betalas av gäldenären. Ett uppdragsavtal kan dock ha ingåtts på villkor att den kostnadsersättning och det arvode som inkassobyrån avtalat om med borgenären i första hand debiteras av gäldenären och att borgenären bara ansvar

för den andel som man inte lyckas driva in av gäldenären. Övergångsbestämmelsen påverkar inte direkt innehållet i ett avtal av detta slag. Indirekta verkningar kan uppstå, eftersom gäldenären efter lagens ikraftträdande inte får debiteras indrivningskostnader som överstiger det lagfästa beloppet. Borgenären kan bli tvungen att ersätta en större andel av indrivningskostnaderna än vad man antog när avtalet ingicks.

7. Lagstiftningsordning

Enligt övergångsbestämmelsen i den föreslagna lagen tillämpas lagen på de kostnader som debiteras av gäldenären vid indrivning av en konsumentfordran, även om gäldenärens ansvar för indrivningskostnaderna enligt ett avtal som träffats före lagens ikraftträdande är strängare än enligt den föreslagna lagen. Den föreslagna lagen har i denna mening retroaktiva verkningar på gällande avtalsförhållanden och måste således bedömas mot bakgrunden av bestämmelsen om egendomsskydd i 15 § grundlagen.

Övergångsbestämmelsens verkningar för gällande avtalsförhållanden har beskrivits i avsnitt 6.

De allmänna förutsättningar för begränsningar i de grundläggande rättigheterna gäller också egendomsskyddet och fortbeståndet av avtalsförhållanden (GrUB 25/1994 rd). Reglering som begränsar eller gör intrång i en grundläggande rättighet skall till sina grunder vara godtagbar, det skall finnas ett vägande samhälleligt behov av den och den skall vara nödvändig för uppnåendet av ett godtagbart mål. Dessutom skall regleringen vara proportionerlig. När det gäller förbudet mot retroaktivitet har grundlagsutskottet haft den vedertagna synpunkten att man genom lag kan förtydliga och komplettera rättsförhållanden så länge man inte i väsentlig grad för in nytt innehåll i den materiella rätten (GrUU 28/1994).

Syftet med de föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader är att undanröja de stora och till oskäligheter ledande skillnaderna i av gäldenärerna debiterade indrivningskostnader vid indrivning av konsumentfordringar. Propositionens grundläggande mål är således att säkerställa en skälig ersättningsnivå och en jämlik behandling av gäldenärerna vid betalningsdröjsmål som leder till indrivning. Jämlikheten är det skäl att trygga vid indrivningen av konsumentfordringar också för de gäldenärer som ingått avtal med bestämmelser om ett kostnadsansvar som är strängare än det lagfästa.

Förslaget är påkallat av ett vägande samhälleligt behov. Förslaget medför inte heller något väsentligt nytt i den materiella rätten, utan det preciserar kravet i gällande lag på att indrivningskostnaderna skall vara skäliga. Borgenären har fortfarande rätt att få ersättning för indrivningskostnader som anses vara skäliga.

Gäldenärens skyldighet enligt indrivningslagen att ersätta borgenärens indrivningskostnader följer av gäldenärens avtalsbrott, vilket ett dröjsmål med betalningen är. Ersättningsansvaret enligt indrivningslagen kan långt jämföras med gäldenärens skyldighet att betala dröjsmålsränta eftersom också syftet med dröjsmålsräntan är att ersätta borgenären för en skada som en försummad betalning orsakar.

Tvingande bestämmelser om dröjsmålsräntans maximibelopp till fördel för gäldenärer med konsumentkrediter finns i räntelagen (633/1982). År 2002, vid den senaste ändringen av räntelagen, trädde bestämmelserna om dröjsmålsräntans storlek i kraft med retroaktiva verkningar (GrUU 5/2002 rd).

Av ovan nämnda orsaker utgör den föreslagna övergångsbestämmelsen inte ett hinder för att lagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om indrivning av fordringar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 april 1999 om indrivning av fordringar (513/1999) 1 § 1 mom. och
10 § samt
fogas till lagen en ny 4 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om indrivning av fordringar som förfallit till betalning samt om övriga omständigheter som har samband med indrivningen och påverkar parternas ställning i ett skuldförhållande. I denna lag avses med indrivning åtgärder vilkas syfte är att förmå gäldenären att frivilligt betala en borgenärs fordran som förfallit till betalning.

4 a §

Gäldenärens rätt att få uppgifter

Gäldenären har rätt att av borgenären på begäran kostnadsfritt få uppdaterade uppgifter om det totala beloppet av sina skulder, en specifikation över obetalda skulder och amorteringar på dem samt en utredning över hur upplupna räntor och kostnader på skuldkapitalet bestäms. Om gäldenären oftare än en gång per år ber om en specifikation eller utredning, har borgenären rätt att få skälig ersättning av gäldenären för de kostnader som utarbetandet av specifikationen eller utredningen gett upphov till.

10 §

Indrivningskostnader

Gäldenären skall ersätta de skäliga kostnader som orsakas borgenären av indrivningen oberoende av om fordran drivs in av borgenären själv eller av en uppdragstagare för borgenärens räkning. När skäligheten bedöms skall fordrans storlek, mängden utfört arbete, ändamålsenligheten i indrivningen och övriga omständigheter beaktas. Vid indrivningen av en konsumentfordran får av gäldenären krävas indrivningskostnader enbart för betalningspåminnelser, betalningskrav som avses i 5 § och skriftliga betalningsplaner som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats i samråd med gäldenären.

Gäldenären är dock inte skyldig att ersätta indrivningskostnaderna, om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid med 4 § eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelsen enligt 5 §, utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtenheten kan anses vara ringa.

Om den fordran som indrivs är en konsumentfordran som utan dom eller beslut kan drivas in i utsökningsväg på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg, får också indriv-

ningskostnaderna för fordran drivas in i ut-sökningsväg utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i nämnda lag. Detta gäller oberoende av om kostnaderna orsakats av borgenärens indrivningsåtgärder eller vid skötseln av ett indrivningsuppdrag.

Maximibeloppen för de indrivningskostnader som vid indrivningen av konsumentfordringar kan krävas av gäldenären för i 1 mom. avsedda betalningspåminnelser, betalningskrav och betalningsplaner samt maximibeloppet för gäldenärens ansvar för kostnaderna vid indrivningen av en och samma fordran bestäms genom förordning av justitieministe-

riet. Genom förordning av justitieministeriet kan dessutom utfärdas bestämmelser om tidsgränser för avsändande av betalningspåminnelser och betalningskrav i fråga om vilka gäldenären krävs på ersättning för kostnaderna.

_____

Denna lag träder i kraft den 200 .

Lagen tillämpas på indrivningskostnader som debiteras av gäldenären efter lagens ikraftträdande, även om gäldenärens ansvar för indrivningskostnaderna enligt ett avtal som träffats före lagens ikraftträdande är strängare än vad som föreskrivs i denna lag.

Helsingfors den 12 mars 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

1.

Lag**om ändring av lagen om indrivning av fordringar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 april 1999 om indrivning av fordringar (513/1999) 1 § 1 mom. och
10 § samt
fogas till lagen en ny 4 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på indrivning av fordringar som förfallit till betalning. I denna lag avses med indrivning åtgärder vilkas syfte är att förmå gäldenären att frivilligt betala en borgenärs fordran som förfallit till betalning.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om indrivning av fordringar som förfallit till betalning samt om övriga omständigheter som har samband med indrivningen och påverkar parternas ställning i ett skuldförhållande. I denna lag avses med indrivning åtgärder vilkas syfte är att förmå gäldenären att frivilligt betala en borgenärs fordran som förfallit till betalning.

4 a §

Gäldenärens rätt att få uppgifter

Gäldenären har rätt att av borgenären på begäran kostnadsfritt få uppdaterade uppgifter om det totala beloppet av sina skulder, en specifikation över obetalda skulder och amorteringar på dem samt en utredning över hur upplupna räntor och kostnader på skuldkapitalet bestäms. Om gäldenären of-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Indrivningskostnader

Gäldenären skall ersätta de skäligen kostnader som orsakas borgenären av indrivningen oberoende av om fordran drivs in av borgenären själv eller av en uppdragstagare för borgenärens räkning. När skäligheten bedöms skall fordrans storlek, mängden utfört arbete, ändamålsenligheten i indrivningen och övriga omständigheter beaktas.

Gäldenären är dock inte skyldig att ersätta indrivningskostnaderna, om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid med 4 § eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelsen enligt 5 § utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelserna kan anses vara ringa.

Om en konsumentfordran, som utan dom eller beslut kan drivas in i utsökningsväg på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg, har överlåtit till en uppdragstagare för indrivning, får av gäldenären krävas indrivningskostnader på högst 12 euro för varje gång indrivning sker. Beloppet kan ändras genom förordning av statsrådet om det finns skäl till det på grund av den ekonomiska eller monetära utvecklingen. De indrivningskostnader som avses i detta moment kan drivas in i utsökningsväg utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i den ovan nämnda lagen.

10 §

Indrivningskostnader

tare än en gång per år ber om en specifikation eller utredning, har borgenären rätt att få skäligen ersättning av gäldenären för de kostnader som utarbetandet av specifikationen eller utredningen gett upphov till.

Gäldenären skall ersätta de skäligen kostnader som orsakas borgenären av indrivningen oberoende av om fordran drivs in av borgenären själv eller av en uppdragstagare för borgenärens räkning. När skäligheten bedöms skall fordrans storlek, mängden utfört arbete, ändamålsenligheten i indrivningen och övriga omständigheter beaktas. Vid indrivningen av en konsumentfordran får av gäldenären krävas indrivningskostnader enbart för betalningspåminnelser, betalningskrav som avses i 5 § och skriftliga betalningsplaner som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats i samråd med gäldenären.

Gäldenären är dock inte skyldig att ersätta indrivningskostnaderna, om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid med 4 § eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelsen enligt 5 §, utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelserna kan anses vara ringa.

Om den fordran som indrivs är en konsumentfordran som utan dom eller beslut kan drivas in i utsökningsväg på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg, får också indrivningskostnaderna för fordran drivas in i utsökningsväg utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i nämnda lag. Detta gäller oberoende av om kostnaderna orsakats av borgenärens indrivningsåtgärder eller vid skötseln av ett indrivningsuppdrag.

Maximibeloppen för de indrivningskostnader som vid indrivningen av konsumentfordringar kan krävas av gäldenären för i

I mom. avsedda betalningspåminnelser, betalningskrav och betalningsplaner samt maximibeloppet för gäldenärens ansvar för kostnaderna vid indrivningen av en och samma fordran bestäms genom förordning av justitieministeriet. Genom förordning av justitieministeriet kan dessutom utfärdas bestämmelser om tidsgränser för avsändande av betalningspåminnelser och betalningskrav i fråga om vilka gäldenären krävs på ersättning för kostnaderna.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Lagen tillämpas på indrivningskostnader som debiteras av gäldenären efter lagens ikraftträdande, även om gäldenärens ansvar för indrivningskostnaderna enligt ett avtal som träffats före lagens ikraftträdande är strängare än vad som föreskrivs i denna lag.

Justitieministeriets förordning

om indrivningskostnader för konsumentfordringar

I enlighet med justitieministeriets beslut föreskrivs med stöd av 10 § lagen den 22 april 1999 om indrivning av fordringar (513/1999), sådan den lyder i lag .../200 :

1 §

Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på de indrivningskostnader som gäldenären skall ersätta vid indrivning av en konsumentfordran som avses i 3 § 1 mom. lagen om indrivning av fordringar (513/1999) eller en i 3 § 2 mom. i nämnda lag avsedd fordran när den drivs in hos en privatperson.

Denna förordning tillämpas inte, om något annat föreskrivs någon annanstans i lagstiftningen.

2 §

Kostnaderna för enskilda indrivningsåtgärder

Av gäldenären får för enskilda indrivningsåtgärder krävas skäliga indrivningskostnader, dock högst följande belopp:

1) en skriftlig betalningspåminnelse, 5 euro,

2) ett betalningskrav som avses i 5 § lagen om indrivning av fordringar, 21 euro, om fordrans belopp är 250 euro eller mindre, och 45 euro, om fordrans belopp är större än 250 euro,

3) en skriftlig betalningsplan som utarbetats i samråd med gäldenären för hela den återstående fordran, 30 euro.

För andra än i 1 mom. 1 punkten avsedda skriftliga betalningspåminnelser får de faktiska kostnader som påminnelsen orsakat krävas. Kostnaderna kan bestämmas enligt de

faktiska kostnaderna för ifrågavarande slag av påminnelser i genomsnitt.

Om fordran kan drivas in i utsökningsväg utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961), får av gäldenären för ett betalningskrav som avses i 1 mom. 2 punkten krävas högst 12 euro.

3 §

Tidsgränser

För en i 1 § 1 mom. 1 punkten avsedd betalningspåminnelse får av gäldenärens krävas indrivningskostnader bara om det till gäldenären har sänts en faktura eller någon annan förfalloanmälan minst 14 dagar innan fordran förfallit till betalning, och det innan påminnelsen avsänts gått minst 14 dagar från att fordran förfallit till betalning. För en ny betalningspåminnelse eller ett nytt i 1 § 1 mom. 2 punkten avsett betalningskrav får indrivningskostnader krävas av gäldenären bara om det har gått minst 14 dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

4 §

Avvikelse från maximibeloppen

Om indrivningen av särskilda skäl orsakar större indrivningskostnader än de belopp som anges i 2 § 1 mom., får de faktiska indrivningskostnaderna krävas av gäldenären. I sådana fall skall de indrivningskostnader som

krävs och deras grunder specificeras för gäldenären och denne skall upplysas om att beloppet är större än det maximibelopp som anges i denna förordning.

Beloppen enligt 2 § får dock inte överskridas, om indrivningen gäller en i 2 § 3 mom. avsedd direkt utsökbar fordran.

5 §

Gäldenärens totalkostnadsansvar

För indrivningen av en och samma fordran får av gäldenären som indrivningskostnader krävas sammanlagt högst följande belopp:

1) 190 euro, om fordrans belopp är 250 euro eller mindre,

2) 220 euro, om fordrans belopp är större än 250 euro.

För indrivningen av en direkt utsökbar fordran som avses i 2 § 3 mom. får av gäldenären dock inte som indrivningskostnader krävas mer än sammanlagt 60,50 euro.

6 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 200 .